

GOGA

Miha Mazzini

Kralj ropotajočih duhov

Vse osebe, kraji in dogodki so popolnoma izmišljeni in vsaka podrobnost z resničnimi osebami, kraji in dogodki je zgolj slučajna in nenamerna.

Prsti mi drvijo preko plošč in jih razmikajo.

Malenkostno, le za delček fotografije ali napisa – dovolj, da ostali del ovitka potegnem iz spomina. Hitro ga zamenja nova slika, včasih celo košček glasbe, riff kitare, vokalna fraza.

»Light all the fires ...«

Nazaj. Ploščo potegnem ven in jo gledam. Globoko požrem slino.

Se ozrem po trgovini. Gajbice, polne vinilk, za pultom široki smrklija lepi cenovne kode na skladovnico, ki se je je nekdo pravkar odrekel.

»He is a king and he wants to go home ...«

Moja prva plošča.

Star sem bil dvanajst, to vem.

V tistem trenutku se vprašam, kako je mogoče, da moj prvi spomin na življenje ni obraz ali dogodek, marveč ovitek? Da se ne spomnim ničesar drugega in je vse, kar sem si nabral v prvih dvanajstih letih, le platnica nemške kompilacije T. Rexov?

Silovit vzgib mi roko potisne navzdol – ovitek hoče poriniti nazaj med ostale.

Pozabi!

Stisniti moram zobe, da se uprem in – še vedno ne vem zakaj – obrnem ploščo ter preberem naslov komada, ki mi doni v glavi.

King of the Rambling Spires.

Ampak ... Spires? Saj to ne pomeni duhovi? In Rambling? Je mogoče, da sem vseskozi živel v zmoti? Vsako ploščo, ki mi je prišla v roke, sem znal na pamet; vsako besedo sem preveril v slovarju, po večkrat. Kako sem lahko hkrati zgrešil kar dve, za povrh še malo uporabljani in neobičajni?

Zagledam koščke nepovezanih podob: elegantno smrt v fraku, a brez glave; pohojenega angela, ki se mu opravičujem; v twistu ukrivljeni telesi; protezo, ki se skriva v temnih koticah in čaka novih žrtev; posušeno roko, kako počasi leze iz groba; nazadnje kazalec kremaste barve na brzinomeru in njegovo trepetajoče lezenje preko številke trideset.

Jeba. Pri svojih štiridesetih se mi v enem samem trenutku odkrije izgubljeno desetletje. Jasno mi je: če sem hotel preživeti, sem se preprosto moral zmotiti in postati

MIHA MAZZINI

Kralj ropotajočih duhov

VERZIJA 4.90

They fuck you up, your mum and dad.
They may not mean to, but they do.
They fill you with the faults they had
And add some extra, just for you.*

Philip Larkin

* Zajebata te, mama in oče. / Ne namenoma, a vendar. / Napolnita te s svojimi napakami / in jih dodata nekaj za povrh, samo zate.

Egon

To sem jaz, Egon. Star sem bil dvanajst in bil sem najsrečnejši otrok na svetu.

Ista rojstnodnevna slika se je ponovila že četrto leto, četudi dobremu opazovalcu, kot je rekla mama, že na tej ne bodo ušle najave strašnih sabotаж, ki so mi kasneje zmaličile telo in obraz do take mere, da se me ni več splačalo fotografirati.

Na mojo neskaljeno srečo je legla ena sama senca: nisem imel gramofona.

Izmed vseh, kar sem jih poznal, bi mi ga lahko kupila edino Nona. A njej so desetletja molitev tako popravila sluh, da je slišala petje angelov na lastna ušesa in ni rabila mehaničnih pripomočkov.

Nona

Leta 1910 se je Nona nagnila skozi okno in zagledala postavnega moškega v črni obleki, ki sta mu pomočnika držala razgrnjen velikanski list papirja, on pa je pogledal nekam navzgor, proti nebu, in potem v isto smer pokazal še s prstom.

Moja babica je lahko samo rekla:

»Ta moški bo moj mož!«

Šele kasneje je izvedela, da je videla italijanskega arhitekta, ki je prišel v vas zidat cerkveni zvonik.

V tistih časih ženska ni smela sama ogovoriti bodočega moža. Nona je priskočilo na pomoč nekaj, kar je takrat še imenovala naključje. Naokoli je prišel cirkus in v nedeljo so imeli prvo predstavo. Žonglerji, požiralci ognja in akrobati so prikazovali svoje spretnosti znotraj majhne arene, posute z žaganjem in obkrožene z ograjo iz pisane-ga platna. Na velikih stopnicah je sedelo vse prebivalstvo, napravljeno v najboljše obleke.

Nona ni mogla odtrgati oči od svojega izbranca, ki se je na nasprotni strani pogovarjal s pomočnikoma, in videti je bilo, da ga predstava, ki potuje po provincialnih mestecih in vaseh njemu tujega imperija, dolgočasi.

Upravitelj cirkusa je najavil glavno točko večera, nastop plemenitega žrebca, ki bo izbral najlepše dekle v dvorani. Med predstavo v prestolnici, pred presvitlim

veličanstvom osebno, cesarjem Jožefom, je žival položila glavo na kolena same gospe cesarice.

»In nocoj, drage dame in gospodje ... Nocoj ...«
Plosknil je z bičem in konj je trikrat potolkel s kopitom.
»Nocoj ...«

Nov tlesk. Lipicanec se je pognal v dir in s telesom skoraj drgnil ob ogradi. Hitreje in hitreje, s čudno nagnjeno glavo, kot bi njegovo veliko oko kljub naglici prodrlo tudi do obraza, skritega v najgloblji senci. Občinstvo je utihnilo in še Nona je odmaknila pogled od arhitekta in se prepustila vrtenju živalskega telesa.

Tleskanje z bičem je postajalo vedno močnejše. Pršče žaganje je ustvarilo meglico, ki se je počasi razlezla preko prizorišča. Nenadoma je bič utihnil in ljudje so zadržali dih. Konj je pričlenjal teči počasneje, se ustavil, vzel na zadnji nogi, zareztetal, nato pa stegnil glavo med občinstvo, tja do tretje vrste, in jo položil Noni v naročje. Ko je zmogla uiti mokremu, temnemu očesu, je videla, da vsi strmijo vanjo, vključno z arhitektom.

Poročila sta se pod novo postavljenim zvonikom in se preselila v Italijo.

Njegovi sorodniki je niso marali, mi je povedala. Ravno je nehala dojeti najstarejšo hčerko, ko se je pričela Velika vojna. Ker je prihajala iz sovražne države, so jo internirali v staro utrdbo, ki so jo nahitro preuredili v te namene. Cele noči je prejojala, je rekla, in tako ni spala, ko je v njeno celico vstopil prelep plavolas mladenič, npravljen po modi, ki jo je do sedaj videla le v časopisih s slikami angleških ali pariških dandyjev. Spogledala sta se in njegove modre oči so sijale milino, ki je Nono stresla kot šibo na vodi. Dotlej je mislila, da jo lahko ganejo samo rjave oči. Pričakovala je, da se bo nasmehnil. Ni; le nekaj drobnega se je premaknilo v koticah ustnic. Hotela ga je vprašati, kako je prišel mimo čuvajev, vendar je položil prst na usta in ji namignil, naj mu sledi.

Stražar je spal; z licem, naslonjenim ob kamen. Ko sta stopila na plano, jo je prišlek popeljal mimo spečih vojakov skozi majhna vrata ob zaklenjenem glavnem vhodu. Hodila sta do zore, ne da bi spregovorila. Ustavil se je sredi nasada topolov. Nona se je od utrujenosti sesedla ter zaspala.

Zbudila se je pozno zvečer in najprej ni vedela, kje sploh je. Šele njegov pogled in utripanje ustnic sta ji potrdila, da ne sanja. Resnično ni, si je rekla; sama je postala blatna in umazana od poti, on pa še naprej nedotaknjen v gizdalinski obleki. Karkoli je že bilo, ni se mogla upirati.

Molče sta potovala vso naslednjo noč in bobnenje topov ji je povedalo, kam sta namenjena. Bliskanje se je proti jutru že tako približalo in grmenje je postalo tako strašno, da je Nona najprej pomislila, da tega dne ne bo mogla prespati. A ko ji je spremljevalec pokazal skrivališče med debli, je takoj zaprla oči.

Tretjo noč sta prečkala fronto v ozki dolini Soče, nad katero so se dvigale dih jemajoče gore. Nona reke še ni nikoli videla. Le slišala je o njej, predvsem o njeni posebni zeleni barvi. Ko sta zagazila vanjo, se je čudila, kako gosta in plitva je. Ob novi kanonadi je šele spoznala, da stopata po rahlo razredčeni krvi in da hodita po mešanici človeških in konjskih trupel. Razpadajoči kadavri so občasno eksplodirali in izbruhnili v plinskem gejzirju. Poškropili so Nono s svojo gnijočo notranjostjo, njenega spremljevalca pa se ni dotaknila niti kapljica.

Četrto jutro jo je spremljevalec pripeljal do domače hiše. Nona je prijela kljuko, se obrnila, hotela reči vsaj hvala, pa je spet položil prst na usta. Le da se je tokrat nasmehnil.

Vzgojili so jo v veri, da je moškemu dovoljeno biti le deloven, priden, skrben in kar je še lastnosti, ki edine štejejo na kmetih – tedaj pa je spoznala, da je lahko tudi lep; ali celo prelep. Ni zmogla zadržati pogleda na njegovem

nasmehu, obrnila se je, trudoma vdihnila in oči so se ji zasolzile. Za sekundo, mogoče dve. Takoj je zahrepenela po njem, po občutku popolnosti, celote, spokoja, ki ga je pomenila njegova prisotnost; začutila je votlo pogrešanje in hotela je moškega spet poiskati s pogledom. Nikjer več ga ni bilo. Strmela je v zvonik, zmolila očenaš za moža in vstopila.

Po koncu vojne je meja tekla po hribih nad Nonino rodno vasjo. Prebivalci so se družno posvetili tihotapljenju, imenovanem kontrabant – Nona je čez hribe nosila vso mogočo robo, dokler se ni iz vojnega ujetništva vrnil njen mož ter jo odpeljal v Italijo.

Rodila je še pet otrok, zadnjo mojo mamo. V Italiji so prišli na oblast fašisti. V črne srajce oblečeni pristaši so širili idejo tudi po najbolj zakotnih gostilnah in v eni od njih so do smrti pretepli Noninega moža. Z otroki se je vrnila domov.

Naslednje velike vojne Nona pravzaprav ni opazila – čez hribe je še kar prenašala vse mogoče, predvsem sol in kruh – dokler je ni srečala Smrt.

Takole je bilo, je rekla. Partizani, uporniki proti nemški okupaciji, so se skrivali po hribih in njen najstarejši sin, stric Vinko, se jim je priključil.

Nona je vsak dan zmolila zanj tri zdravamarije in še včasih, med hojo, kakšen očenaš. Kontrabant sta preganjali obe sovražni strani, zato je bilo opravilo še bolj nevarno. Naporno pešačenje, skrivanje, strah – svoje otroke je lahko prehranila samo tako, da jih ni videla prav pogosto.

Ko je neke noči prišla do velike kmečke hiše, kjer so ji naročili tri pakete soli, ji kljub trkanju ni nihče odprl. V oknih je videla sij luči, živina se je v hlevu lenobno premikala in se včasih oglasila. Priti zopet kasneje ali kak drug dan bi pomenilo dolgo pot, saj je kmetija stala vrh hriba, povsem na samem. Znova je potrkala in celo pokljukala. Vrata so se odprla. Pomolila je glavo v prostor, pretirano naglas voščila dober večer, vendar ni dobila odgovora. Zavohala je čuden smrad in ga globoko potegnila v nos. Smodnik. Morala bi pobegniti, si je rekla, ko je vstopila. Potiho, komaj slišno, je spet vprašala, ali je kdo doma. Tišina.

Petrolejki sta osvetljevali prostor; na levi zaprta vrata, pred njo prehod v črno kuhinjo, prazno. Stopnice so vodile navzgor. Čez rob ganka so bili vidni zgornji deli